

"Eğer aklın varsa, uhrevî inkılâbâtında, berzahî etvârında ve dünyevî inkılâbâtının müsâdemâtı altında ezilen, bozulan ve ebedî seferde sana arkadaşlığa muktedir olmayan işleri bırak, ehemmiyet verme, onların zevâlinden kederlenme." İzah eder misiniz?

"Kendi nefsimе hitaben demiştim: Ey gafil Said! Bil ki, şu âlemin fenâsından sonra sana refakat etmeyen ve dünyanın harabıyla senden mufarakat eden bir şeye kalbini bağlamak sana lâyük değildir. Hususan senin asrının inkırazıyla seni terk edip arka çeviren ve bhusus berzah seferinde arkadaşlık etmeyen ve hususan seni kabir kapısına kadar teşyî etmeyen, hususan bir iki sene zarfında ebedî bir firakla senden ayrılıp günahını senin boynuna takan, hususan senin rağmına olarak husulü ânında seni terk eden fâni şeylerle kalbini bağlamak kâr-ı akıl değildir."(1)

Bu notada dünya hayatının insan kalbindeki sonsuz muhabbet kabiliyetine cevap veremeyeceği izah edilerek, kalpler Allah'a ve ahirete yönlendiriliyor.

Kalp ancak Allah'a iman ve muhabbet ile tatmin olabilir. Meşru olmayan muhabbetlerin içinde bir azap vardır. Bu azaplardan en önemlisi de firak ve ayrılık acısıdır. Şayet insan, Allah'ı sevmek için verilen kalbini mecazi şeylere sarf eder ve kalbini onlara bağlarsa, sonunda ayrılık vakti geldiğinde, sevdiği her bir mecazi sevgi ona müthiş bir azap ve acı kaynağı olur.

"Kalpler ancak Allah'ın zikriyle tatmin olur."(*Rad Suresi, 13/ 28*) ayetinde de ihtar ve ikaz edildiği gibi, insan kalbini tatmin edip doyuracak tek şey İlâhî marifet ve muhabbettir.

"Aşk, şiddetli bir muhabbettir. Fâni mahbublara müteveccih olduğu vakit ya o aşk kendi sahibini daimî bir azap ve elemde bırakır veyahut o mecazî mahbub, o şiddetli muhabbetin fiyatına değmediği için bâki bir mahbubu arattırır; aşk-ı mecazî, aşk-ı hakikiye inkılab eder.

İşte insanda binlerle hissiyat var. Her birisinin aşk gibi iki mertebesi var: Biri mecazî, biri hakikî."(Mektubat, 9. Mektup)

Mevcudatı Allah hesabına, O'nun isim ve sıfatlarının tecellisi ve eserleri olduğu için seversek, marifete ve muhabbet vesile olur.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a, Birinci Nota.](#)